

Agnes Kant: Het blijft vreselijk dat we mensen niet de zorg bieden die ze nodig hebben

Een bejaarde vrouw die zich voor de camera uitkleedt en zegt: “Al jaren word ik door Connie geholpen bij het wassen. Maar Connie is te duur, zeggen ze. Nu komt er een vreemde. En daarna weer een vreemde. Ik kan me net zo goed voor heel Nederland uitkleden.” Er waren veel reacties op het SP-spotje over de thuiszorg. Tot tevredenheid van Tweede Kamerlid Agnes Kant.

Agnes Kant (1967) is getrouwd en moeder van twee dochters. Ze studeerde af als epidemioloog in gezondheidswetenschappen. Sinds 1998 is ze kamerlid voor de SP, woordvoerder zorg (verpleeghuizen, preventie, geneesmiddelen, ethiek) en de motor van acties tegen marktwerking in de gezondheidszorg, no-claim en voorkruipzorg.

“Wat erg. Dat geloof je toch niet?!” In haar werkkamer in Den Haag schudt Agnes Kant verbijsterd het hoofd. Ze windt zich op. Niet voor het eerst tijdens dit gesprek: “Dit kan niet waar zijn.” Haar verbijstering betreft het verhaal dat ze laatst hoorde. Twee mensen op leeftijd. Ze wonen nog zelfstandig, ieder apart. De vrouw is ernstig ziek en hulpbehoevend. De man, een vriend, is invalide. Een paar keer per week komt hij naar haar toe om te helpen. Maar ineens mag hij zijn auto niet meer op de plaats voor invaliden parkeren omdat hij in een andere gemeente woont. Hij kan ontheffing krijgen, maar dan moet de vrouw bij de betreffende instantie opgeven wat haar situatie is. En, om de ernst aan te geven van hoe ziek ze is, de vraag beantwoorden hoe lang zij nog te leven heeft. De vrouw had geantwoord: ‘Dus u wilt garantie dat ik binnenkort doodga, anders krijgt mijn vriend geen ontheffing...?’ Agnes Kant stuitert bijna uit haar stoel van verontwaardiging. “Als ik zoiets hoor, denk ik: wat is dit voor land?” Nog zo’n verhaal over een meneer, klant van de *Thuiszorg*, met een ernstige vorm van kanker die

langzaam maar zeker in de stervensfase terechtkomt. Daarom krijgt hij behalve overdag ook nachtzorg. Tot iemand hem komt vertellen dat de maximale tijd dat deze nachtzorg gegeven kan worden is overschreden: of hij maar naar het verpleeghuis wil. De klant antwoordt: ‘Ik zou graag thuis willen sterven.’ Begrijpelijk, maar de regeling die er was, is afgelopen. ‘O,’ zegt de klant, ‘dus ik ben niet snel genoeg doodgegaan?’ “Dat gebeurt dus! In Nederland!” Agnes Kant, rechterhand van Jan Marijnissen, moeder van twee puberdochters, voelt opnieuw woede. Woede vanwege al die regeltjes in de zorg die voor onmenselijke situaties zorgen. Woede die haar nóg strijdlustiger maakt. Maar wat overheerst is schaamte. “Schaamte omdat we dat als samenleving blijkaar niet kunnen oplossen.”

Een roepende in de woestijn voelt ze zich vaak. Tien jaar staat ze al op de barricades. Maar ze kan collega-kamerleden met het ene na het andere voorbeeld van onmenselijke taferelen om de oren slaan, ze lijken het niet te willen horen. Of doen

het af als “incidenten.” Zoals *PvdA*-staatssecretaris Jet Bussemaker laatst zei, naar aanleiding van ontslagen in de verpleegsector: ‘Dat zijn incidenten en ik voer geen beleid op incidenten.’ Kwader kun je Agnes Kant niet krijgen. “Incidenten! Dan denk ik: sodemieter toch op, joh. Er gebeuren dingen die niet moeten gebeuren. Als een mevrouw in een verpleeghuis tot twaalf uur in bed moet liggen met een volle poepluier omdat er eerder geen tijd is om haar uit bed te helpen en te wassen, is dat toch traumatisch?! Bovendien is het geen incident. Zulke dingen gebeuren eerder dagelijks dan wekelijks.”

Andersom gebeurt het trouwens ook. Zoals te lezen is in het dagboek van Agnes Kant op de *SP*-website, over die week, alweer jaren geleden, dat ze meeliiep in een verpleeghuis. Een mevrouw die om vijf uur in de ochtend al wakker wordt gemaakt om te worden gewassen door de nachtverpleging omdat de dagploeg daarvoor geen tijd heeft. Een vrouw die daarna volledig aangekleed, met panty's en al, weer teruggelegd wordt in bed. Een week waarin Agnes Kant om meerdere redenen even moest slikken. Waarin ze gebitsprothesen uit monden haalde om ze te poetsen, mannen die dat zelf niet meer konden hielp bij het ‘goed richten’ met plassen en poepluiers verwisselde bij demente vrouwen. Een week waarin Kant aan den lijve ondervond hoe zwaar het werk is, fysiek en mentaal, en hoe frustrerend de situaties kunnen zijn voor zowel verpleging als bewoners.

“De meest schokkende conclusie na die week? Dat je mensen niet in hun waarde kunt laten. Kijk, ik zou er niets van hebben als ik met kleren aan in bed moest liggen. Dat doe ik wel eens als ik het koud heb. Maar mensen verschillen, qua achtergrond, qua behoeftes. De vrouw die ik beschrijf was een chique vrouw. Je voelt dat zij dit vreselijk vindt. Als je iemand een paar dagen hebt meegemaakt, weet je dat ook. Natuurlijk is het altijd nog beter dan het alternatief: dat ze helemaal niet wordt gewassen. Maar het blijft vreselijk dat er geen tijd en mankracht genoeg is om mensen datgene te bieden wat ze nodig hebben. Wat bij ze hoort. Ook voor de mensen die werken in de zorg en zich het schompes werken, maar het toch niet kunnen waarmaken. Als je dan zegt: ‘Dit is een incident,’ begrijp je echt niet wat er aan de hand is. De thuiszorg idem dito. Zeiden ze hier in Den Haag ook: ‘Kant heeft het steeds over incidenten. Kant wil scoren over de rug van de ellende van oudjes.’ Dat is me hier verweten! Maar ik bedrijf geen politiek over de rug van andermans ellende. Ik wil er iets aan dóen. En de schaamteloosheid waarmee hier die debatten worden gevoerd, van: ‘Ach, er zijn ook instellingen waar het goed gaat...’ Ja, godzijdank gaat er ook heel

veel wél goed. Maar daar gaat het niet om. Een verhaal als van de bejaarde vrouw uit het tv-spotje is gebaseerd op een verhaal dat bij de *SP* binnenkwam. Die emotie van: ik kan me net zo goed voor heel Nederland uitkleden, raakte me. Zo ontstond het idee om het te gebruiken voor een spotje. Juist omdat de problemen in de *Thuiszorg* hier in Den Haag steeds werden ontkend. Omdat alleen de werkelijkheid het onrecht kan tarten. Dat is een motto van mij. Dus ik dacht: laat het maar zien. Want dan voel je wat zoiets doet met mensen die afhankelijk zijn.”

Dat bleek. Het spotje genereerde veel reacties, op sites, in kranten. Vooral positieve, instemmende: “Ik maak het nu mee met mijn moeder. Dan komt de ene, dan een ander. Je moet steeds weer aan iemand wennen. Dat lijkt me vreselijk. Niet alleen voor mijn moeder, maar ook voor degene die haar helpt.” En: “Ik werk als huishulp. Het spotje dat ik heb gezien is de keiharde werkelijkheid.” Een geestelijk verzorger in verpleeghuizen schreef: ‘Het is de naakte waarheid die jullie laten zien. Er is een ramp gaande in deze huizen door de commercialisering in de zorg.’

Maar er was ook kritiek. Het spotje zou misleidend zijn omdat het wassen van mensen niet onder *Thuiszorg* valt, maar onder de *AWBZ*-regeling. Agnes Kant haalt geïrriteerd de schouders op: “Ten eerste klopt dat argument niet omdat een huishulp B soms ook helpt bij het wassen en aankleden. Maar ook de *AWBZ* heeft te maken met bezuinigingen. En wat maakt het uit onder welk potje het valt? Het uitgangspunt is dat we menselijke zorg willen. Het probleem is dat er een manier van denken in is geslopen waarbij zorg als een commercieel product wordt gezien. Maar de mens is geen product. Alleen mensen kunnen mensen helpen, niet regeltjes en protocollen die bepalen wat iemand wel en niet mag doen en hoeveel tijd een zorghandeling vergt. Dat werkt niet en het is ook niet efficiënt.”

Agnes Kant ervoer het zelf toen ze in Harlingen meeliiep met een huishulp op haar dagelijkse ronde. “Voor de ene klant had ze vijf minuten, voor de andere een kwartier. Alles volgens een strak tijdschema. Bij de laatste klant kwam ze een uur te laat, omdat het niet werkt. De ene dag is mevrouw verdrietig en heb je meer tijd nodig om haar uit bed te helpen. De andere dag is ze in haar sas en ben je sneller klaar. Het is veel efficiënter en menselijker als huishulpen vrij zijn in het indelen van hun tijd, zodat ze die kunnen afstemmen op wat die dag bij die klant nodig is.” Natuurlijk komt het allemaal voort uit de angst dat de kosten de pan uit zullen rijzen. “Maar door

Benieuwd naar de favoriete website van Agnes Kant?

Op www.margriet.nl/vrienden geeft zij al haar persoonlijke favorieten prijs. Hier kunt u ook de tv-spot van de *SP* bekijken en op het forum uw mening geven over de zorg in Nederland.

commercialisering zal de zorg uiteindelijk niet goedkoper worden. En zeker niet menselijker. De vraag die we ons constant moeten stellen: van welke zorg vinden we dat die voor iedereen beschikbaar moet zijn? Zorg is veel te duur om zelf te betalen, tenzij je rijk bent. Daarom hebben we dat collectief geregeld. De kostenstijging zit trouwens vooral in de vooruitgang: nieuwe geneesmiddelen, nieuwe technologieën, dure behandelingen in ziekenhuizen.”

Onderbetaling. Het woord valt en doet de bloeddruk van Agnes Kant ogenblikkelijk stijgen: “Weet je wat je verdient in de *Thuiszorg* als je fulltime werkt? Duizend euro netto in de maand! Probeer daar maar eens van rond te komen. In debatten kaart ik die schandalig lage salarissen aan. De mensen in de *Thuiszorg* zelf roepen er niet om. Die zijn vooral begaan met hun klant. Ze gaan altijd over hun werktijd heen. En moet je dat kapotmaken? Want dat doen we door mensen, die zich met hart en ziel inzetten, weg te halen op een plek omdat er wel een goedkoper iemand op die mevrouw kan. Ik kan er met mijn pet niet bij.” Ze lijkt het te menen als ze vervolgens zegt: “Als ik ooit nog eens iets anders zou gaan doen, zou ik misschien wel kiezen voor praktisch werk in de zorg. Mooi werk.” Niet dat ze klaagt over haar eigen baan met lange werkdagen, noch over haar inkomen dat –doordat SP-politici een deel van hun inkomen afdragen aan de partij - modaal is. “Dit is wat ik doe en dit is wat ik wil. Ik zie het niet als werk. Ik moet alleen in de gaten houden: ga ik niet te ver en ben ik er thuis nog wel genoeg?”

Thuis is Doesburg, waar haar man, muzikant (“een uit de hand gelopen hobby”), zorgt voor het reilen en zeilen van een huishouden met twee puberdochters, omdat Agnes er doordeweeks weinig is. “Ik ben al blij als ik in mijn eigen bed kan slapen.” Maar ook in het weekend gaat de politiek natuurlijk gewoon door en is ze regelmatig op pad. “De combinatie privé en politiek is echt wel zwaar. Daar doe ik niet kinderachtig over.” Wat het extra zwaar maakt zijn de frustraties. “Die zijn enorm. Ik doe het ergens voor, maar af en toe is het gewoon een vreselijke wereld. Het geneuzel over procedures en... Ik bedoel: ik vind de politiek eigenlijk helemaal niet leuk.” De politieke spelletjes die worden gespeeld, wat mensen daarvan zeggen; dat is allemaal waar, zegt Agnes Kant. “Het is erger dan mensen denken. Dat zorgt voor frustraties.” Vaak is het natuurlijk ook wel leuk. Dat wil Agnes Kant graag benadrukken. “De werkbezoeken en het praten met mensen motiveren me enorm.” En als ze weer iets heeft bereikt, zoals onlangs dat er een wet komt

zodat thuiszorgwerkers niet gedwongen kunnen worden als alfahulp te gaan werken, geeft dat veel energie. “Maar het gaat altijd gepaard met veel strijd. En niet altijd op een frisse manier. Er zijn momenten geweest dat ik het niet meer zag zitten. Ik wil niet zeggen dat ik depressief was, maar ik had wel iets nodig om eruit te komen.” Haar redding was het hardlopen. “Ik doe het mijn

‘Ik bedrijf
geen politiek
over de
rug van
andermans
ellende.
Ik wil er iets
aan dóen’

hele leven eigenlijk al. Maar toen ik in de gaten kreeg: dit gaat niet goed, ik ben over mijn grens, ben ik intensiever gaan lopen en sindsdien kan ik het weer helemaal aan.” Hardlopen als therapie. “Onder het lopen gaan mijn gedachten alle kanten op. Ik maak van alles mee. Vecht alle ruzies uit, zeg leuke dingen tegen iedereen, maar soms ook verstandige. Daarna ben ik met een aantal dingen weer klaar. Het lopen helpt me om het evenwicht te bewaren. Ik ben er ook brutaler in geworden. Niets is zo lekker als de dag beginnen met een uurtje hardlopen voor ik hier om negen uur binnenkom. Daarna gaat het de hele dag non-stop door met afspraken, debatten. Maar tegenwoordig ga ik tussendoor ook weleens een uurtje naar de sportschool. Even op de loopband of wat oefeningen doen. Dat was wel even schrikken hier. Ik ben een soort vraagbaak voor veel mensen in de fractie. Als ze iets willen weten, komen ze vaak naar mij. En ineens was ik er niet. Zat ik in de sportschool. Dat was schrikken: Kant is er niet! En ze heeft geen telefoon bij zich, midden op de dag! Wat is dit? ‘Maar,’ zeg ik dan, ‘de andere tien uur van de dag ben ik er wel.’ Ze moeten er maar aan wennen dat Kant ook weleens tijd voor zichzelf nodig heeft. Of dat ik een groot kruis in de agenda zet en de hele zondag met mijn dochters naar de sauna ga. Dat heb ik wel geleerd de afgelopen jaren. Dat evenwicht is belangrijk en dat heb ik nu gevonden.” ❁

interview: joke tromp.
fotografie: bonnita postma.
visagie: petra neuman.
styling: anne roffel